

Nyt for gammelt – skal erstatningen reduceres?

En ny dom fra Vestre Landsret handler om to beskadigede søkabler og spørgsmålet om eventuel nedsat erstatning, hvis de ødelagte kabler helt eller delvist blev udskiftet med nye kabler. Begrebet “nyt for gammelt” er velkendt i erstatningsretten, men volder alligevel jævnligt kvaler, særligt i sager om skader på ledninger.

Vestre Landsret har 11. august 2023 afgjort en sag om erstatning for to beskadigede 12 kV-kabler på bunden af Mariager Fjord. Kablerne, der udgjorde en del af elforsyningen til Hadsund, var blevet ødelagt i forbindelse med udførelsen af gravearbejder på havbunden udført af et arbejdsfartøj. For landsretten handlede sagen alene om erstatningsfastsættelsen. Et væsentligt spørgsmål vedrørte valget af udbedringsmetode for søkablerne, herunder om det kunne anses for godt gjort, at mulig udskiftning af søkablerne fra bred til bred – frem for kun at reparere den beskadigede del – ville tilføre forsyningsselskabet en merværdi, som skulle fraregnes i erstatningsbeløbet.

Begrebet nyt for gammelt

Det er grundlæggende inden for erstatningsretten, at skadelidte økonomisk set skal stilles, som om skaden ikke er indtruffet. Dette indebærer på den ene side, at skadelidte skal have erstattet sit fulde tab, og på den anden side, at skadelidte ikke må opnå en berigelse. Princippet om “nyt for gammelt” handler om, at den erstatning, som skadelidte har krav på, ikke må være større, end at skadelidte ikke opnår en (netto) berigelse.

Princippet kommer blandt andet til udtryk i forsikringsaftalelovens § 37, hvoraf følger, at den sikrede kan kræve erstatning i form af genanskaffelses-

prisen med visse fradrag, herunder fradrag for værdiforringelse ved alder, brug, nedsat anvendelighed eller andre omstændigheder.

Tilsvarende gælder, at det i mange tilfælde kun vil være den afskrevne værdi af en beskadiget genstand, der kan kræves erstattet. Princippet gælder som udgangspunkt både for skader på løsøre og på fast ejendom. Det kommer blandt andet til udtryk i en tidligere dom fra Vestre Landsret, TBB2004.444, om et mangelfuldt tag, der – manglerne til trods – var 15 år gammelt, da erstatningsspørgsmålet skulle bedømmes. Vestre Landsret fastsatte erstatningen til 75.000 kr., selvom udbedringsomkostningerne var anslået til 120.000 kr., med den begrundelse, at der “(skulle) ske en ikke ubetydelig reduktion efter princippet »nyt for gammelt.”

Princippet om “nyt for gammelt” kan være ukompliceret at have med at gøre, når det drejer sig om skader på genstande med en almindelig anerkendt afskrivningsperiode, eller hvor restlevetiden og dermed værdien på skadestidspunktet med nogenlunde sikkerhed kan fastslås.

Skader på forsyningsledninger

I erstatningssager om forsyningsledninger giver princippet om “nyt for gammelt” derimod ofte anledning til

hovedbrud. Det skyldes blandt andet, at mange slags kabler og rør kan have en meget lang levetid. Men det skyldes også, at det kabel eller rør, der har lidt skade, er en del af et større forsyningsnet, hvorfor udskiftning heraf sjældent kan anskues isoleret, heller ikke ved en erstatningsopgørelse. Fx kan det være relevant at tage højde for, om den del af forsyningsnettet, som den beskadigede ledning indgår i, skal udskiftes inden for en kortere årrække. I så fald vil der ikke være meget vundet for forsyningsselskabet ved at udskifte en delstrækning med en ny ledning.

Praksis om “nyt for gammelt” i ledningssager omfatter både sager om uforsætlige skader på forsyningsledninger, fx graveskadesager, og sager, hvor forsyningsledninger skal flyttes og udskiftes som følge af et bygge- eller anlægsarbejde. I sidstnævnte sagstype bliver spørgsmålet om erstatning – og dermed “nyt for gammelt” – relevant, hvis gæsteprincippet er fraveget, og det derfor er bygherren (og ikke ledningsejeren), der skal betale for ledningsflytningen.

Det kan ofte være nødvendigt med en nærmere teknisk udredning for at kunne vurdere, om der reelt opstår en merværdi, når en del af fx en ældre beskadiget ledning bliver udskiftet. Dette er til eksempel illustreret i en kendelse fra 2009, afsagt af Ekspropriationskommissionen, vedrørende hovedlandevejsanlæg på øerne.

Ledningsejeren forklarede under sagens forelæggelse, at den planlagte udskiftning af en del af ledningerne

som følge af vejanlægget ikke kunne forventes at forlænge den samlede levetid og dermed værdien af ledningsanlægget. Herefter fandt Ekspropriationskommissionen, at der på den ene side måtte foretages et vist fradrag i ledningsejerens erstatningskrav på grund af “nyt for gammelt”, men at fradraget på den anden side var begrænset som følge af betydelige usikkerheder forbundet med den reelle værdiforøgelse. Denne usikkerhed måtte komme ledningsejeren til gode.

Et andet eksempel på kompleksiteten kan læses i dommen trykt i U.1969.1004 SH om et søkabel, der var udlagt i 1926 og blev påført skade i 1966, ved at et anker fra et skib rev kablet over. Det blev under sagen forklaret af overtelegrafmesteren, at kablet før skaden havde en lang forventet restlevetid. Det blev også forklaret, at reparationen formentlig havde forringet det samlede kabel, da man ved udskiftningen af den ødelagte kabeldel med nyt ikke havde nok reservekabel af den gamle type. Sø- og Handelsretten fandt herefter ikke, at det kunne antages, at værdien efter reparationen oversteg værdien før skaden, navnlig henset til at kablet efter sin konstruktion skulle være funktionsdygtigt i en meget lang årrække.

Det tekniske bevis, ofte tilvejebragt ved syn og skøn, er altså af stor betydning i denne type sager. Lige så afgørende er det imidlertid, hvem der har bevisbyrden! Hvor det er skadelidte, der skal dokumentere størrelsen af sit tab, er det omvendt skadevolder, der har bevisbyrden for, at (og i givet fald

med hvilket beløb) erstatningen eventuelt skal reduceres som følge af “nyt for gammelt”.

Vestre Landsrets dom af 11. august 2023

Den nye dom fra Vestre Landsret er et godt eksempel både på den omfattende tekniske bevisførelse i sager om skader på store og bekostelige ledningsanlæg og på betydningen af, om bevisbyrden for fradrag for “nyt for gammelt” er løftet.

Forsyningsselskabet, der var skadelidte, havde som grundlag for erstatningskravet fået undersøgt den undersøiske skade og indhentet tilbud på udbedring af søkablerne. Skadevolder gjorde imidlertid gældende, at erstatningen i stedet burde opgøres med udgangspunkt i, hvad det ville koste at udskifte kablerne fra bred til bred. Dette var som udgangspunkt en dyrere løsning, men ville, ifølge skadevolder, tilføre forsyningsselskabet en betydelig værdi som følge af “nyt for gammelt” – og dermed et samlet mindre erstatningskrav.

Et særligt bevistema blev herefter søkablernes forventede restlevetid, herunder om det kunne lægges til grund, som hævdet af skadevolder, at en udskiftning af kablerne ville medføre en samlet levetidsforlængelse af kablerne, som kunne danne grundlag for fradrag for “nyt for gammelt”. Bevisførelsen afdækkede, at der ikke var offentligt tilgængelige data om levetiden for søkabler, men at det måtte antages, at levetiden var noget længere end for landkabler. Efter bevisførelsen i øvrigt lagde landsretten

til grund, at søkablerne var i usædvanlig god stand. På den baggrund fandt landsretten det ikke godt gjort, at forsyningsselskabet ville opnå en ugrundet berigelse ved at reparere kablerne frem for at udskifte dem, eller at reparationen stod i misforhold med værdien af kablerne på skadestidspunkt. Der blev med andre ord ikke givet fradrag for “nyt for gammelt”.

Anne Sophie K. Vilsbøll
Partner, advokat
akv@horten.dk

Sofie Dehlholm Skovgaard
Senioradvokat
sds@horten.dk